

Anna Pulakka

Sellokansan musiikkia

Näppäripedagogiikkaa selloryhmälle

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikkipedagogi (AMK)

Musiikin koulutusohjelma

Opinnäytetyö

21.11.2014

Tekijä Otsikko Sivumäärä Aika	Anna Pulakka Sellokansan musiikkia - Näppäripedagogiikkaa selloryhmälle 17 sivua + 5 liitettä 21.11.2014
Tutkinto	Musiikkipedagogi (AMK)
Koulutusohjelma	Musiikin koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Musiikkipedagogi
Ohjaajat	MuT Annamari Pölhö MuT Tapani Heikinheimo
<p>Opinnäytetyöni käsittelee Näppäritoimintaa sellistin näkökulmasta. Työ on monimuototyö, joka sisältää tekstiosan lisäksi viisi kansanmusiikkisovitusta selloryhmälle. Tekstissäni käsitteelen Näppäripedagogiikan historiaa, periaatteita ja eri toiminnan muotoja. Kerron myös, kuinka itse päädyin Näppäriopettajaksi ja miten se on vaikuttanut omaan opetukseeni ja muusikkouteeni.</p> <p>Sovitukset olen tehnyt musiikkiopistotasoisille oppilaille niin, että eritasoiset oppilaat pääsevät soittamaan toistensa kanssa. Jokaisessa kappaleessa on soitettavaa niin vasta-alkajille, kuin jo pitkällä oleville. Mukana on myös laulua.</p> <p>Työni tavoitteina on tuoda Näppäritoimintaa ja kansanmusiikkia tutuksi sellisteille, edistää sellon asemaa kansanmusiikissa ja muistuttaa arvokkaan kulttuuriperinnön vaalimisen tärkeydestä.</p>	
Avainsanat	Näppärit, sellopedagogiikka, ryhmäopetus, kansanmusiikki

Author Title Number of Pages Date	Anna Pulakka Cellists and Folk Music - Näppäri Pedagogy for Cello Groups 17 pages + 5 appendices 21 Nov. 2014
Degree	Bachelor of Music
Degree Programme	Music
Specialisation option	Music Pedagogy
Instructors	Annamari Pöhlö, DMus Tapani Heikinheimo, DMus
<p>My thesis studies the role of cellists in the Finnish Näppäri Method. The final project contains a written part and five arrangements for a cello group. I introduce the history, principles and different forms of the Näppäri Method. I also report on how I became a Näppäri teacher myself and how it has affected my own teaching and musicianship.</p> <p>I have made the arrangements so that students of different skill levels are able to play together. In every piece, there is something to play for a beginner but also for more advanced students. Singing is also included in two of the arrangements.</p> <p>The goal of my thesis is to familiarize cellists to the Näppäri Method and folk music, give ideas for how to use the cello as a folk music instrument and also to remind the readers about the importance of maintaining our cultural heritage, which folk music is an important part of.</p>	
Keywords	Näppäri Method, folk music, cello pedagogy, group teaching

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Näppärit pähkinäkuoressa	2
2	Näppärit	3
2.1	Näppäritoiminnan juuret	3
2.2	Näppäripedagogiikka	4
2.3	Ympärivuotinen toiminta	6
2.4	Kesä- ja viikonloppukursseista	6
2.5	Näppäriohjelmisto	7
3	Omat Näppärikokemukseni	8
3.1	Näppärihistoriani	8
3.2	Opetuskokemuksista	8
3.3	Sellostemmoista	9
3.4	Ajatuksista opinnäytetyöksi	10
4	Sovitusten esittely ja analysointi	10
4.1	Sovituksista yleisesti	10
4.2	<i>Pölli Ollin sottiisi</i>	12
4.3	<i>Tuuti hussaa ja lullaa</i>	12
4.4	<i>Blinda Kalles vals</i>	13
4.5	<i>Maijan masurkka</i>	13
4.6	<i>Artun polkka</i>	14
4.7	Sovitukset käytännössä	15
5	Pohdinta	16
	Lähteet	18
	Liitteet	
	Liite 1. Pölli Ollin sottiisi	
	Liite 2. Tuuti hussaa ja lullaa	
	Liite 3. Blinda Kalles vals	
	Liite 4. Maijan masurkka	
	Liite 5. Artun polkka	

1 Johdanto

Ensimmäinen sello-opetuskokemukseni oli Näppärikurssilla kahden päivän varoitusaajalla, ollessani 16-vuotias vasta lukion ensimmäisestä vuodesta selvinnyt kesälomalainen. Oppilainani oli ryhmä eri-ikäisiä ja –tasoisia sellistejä, joista vanhimmat olivat vain muutaman vuoden itseäni nuorempia. Siitä asti olen joka kesä opettanut Kaustisen Näppärikurssilla, enkä todennäköisesti olisi ikinä päätenyt opiskelemaan musiikkipedagogiksi ilman tuota musiikkimaailmaani jäsinyttä viiden päivän kurssia. Omasa elämässäni kansanmusiikki ja klassinen musiikki ovat aina kulkeneet käsi kädessä: äitini on kaustislaislähtöinen ammattimuusikko ja pienestä pitäen olen soittanut ja laulanut Nikulan pelimanneissa muiden sukulaistemme kanssa. Yhdetkään Kaustisen Kansanmusiikkifestivaalit eivät ole jääneet väliin enkä enää erottele musiikkia tai muusikoita klassisen taidemusiikin taitureiksi ja itseoppineiksi pelimanneiksi, sillä näiden kahden raja on hämärtynyt silmissäni jo aikaa sitten.

Näppäritoiminta on aina ollut minulle tuttua, vaikka en itse lapsena ole Näppäreissä soittanutkaan. Muistan kun pienenä olimme kuuntelemassa Näppärikurssin päätöskonserttia Kaustisella Järvelän koululla isosiskoni ollessa kurssilaisena ja ajattelin, että joku päivä haluan olla tuolla soittamassa. Omat viuluopintoni kuitenkin päättyivät jo vuoden jälkeen löytäessäni sellon ja siinä rytäkässä haaveet Näppärikurssista taisivat unohtua täysin. Joka kesä kuullessani festivaaleilla Näppäreitä ajattelin, kuinka mukavaa olisi olla osa tuota silloin vielä kymmenpäistä joukkoa, joka soittaa ja laulaa sielunsa kyllyydestä. Mieleepi ei tullut silloin, että voisin päästä mukaan sellollakin ja kun sen oivalsin, olin jo mielestäni liian vanha. Kuitenkin Mauno Järvelän kysyessä minua opettamaan kurssille, en epäröinyt vaan halusin ehdottomasti mukaan Näppäritoimintaan.

Näppäriopetusvuosia on takanani vasta kuusi ja tänä aikana olen kehittynyt muusikkona ja pedagogina, valmistunut ylioppilaaksi ja aloittanut musiikkipedagogiopinnot, joita olen nyt päättämässä tällä opinnäytetyölläni. Olen vuosien myötä kasvanut opettajaksi ja se on herättänyt sisälläni halun tuoda Näppärimaailmaa sellisteille ja sellonsoitonopettajille tutummaksi, ettei kukaan erehtyisi laillani luulemaan, että sello ei ole kansanmusiikkisoitin.

Näiden vuosien aikana olen myös huomannut, ettei maamme perinnesmusiikki ole automaattisesti kaikkien elämässä mukana ja monilla on siitä hyvin yksipuolinen näke-

mys, eikä minkäänlaista mielenkiintoa perehtyä siihen paremmin. Oman kulttuuriperintömme ja tulevien sukupolvien musiikkinäkemyksien vuoksi koen velvollisuudekseni opettajana kasvattaa oppilaitani, ei pelkästään klassisen musiikin asiantuntijoiksi, vaan myös kansanmusiikin suurkuluttajiksi.

Vaikka viulu ja sello ovat molemmat saman soitinsuvun soittimia, on niissä monta eroavaisuutta, jotka tekevät niiden alkeisopiskelusta hyvinkin erilaista. Viululle sopivimmat sävellajit sisältävät usein aloitteleville sellisteille vaikeita kurotuksia ja e-kielen puute aiheuttaa sellisteille helposti nopeita ja epämukavia asemanvaihtoja tai peukaloasemien käyttöä, jotka vaativat jo paljon osaamista ja taitoa. Näihin hankaluuksiin törmää usein Näppärisellistinä. Nopeatahtisilla kursseilla se johtaa helposti liian helppoihin ja pitkästyttäviin stemmoihin tai niin haastaviin melodioihin, että viiden päivän aikana niiden oppiminen on työn ja tuskan takana. Tästä syntyi ajatus Sellonäppärisovituksesta, joissa selloryhmätoimintaan sovelletaan Näppäripedagogiikan perusajatuksia: kaikki pääsevät soittamaan yhdessä vasta-alkajista jo pitkälle ehtineisiin ja soitettava ohjelmisto vahvistaa omaa kulttuuriperintöä. Ajatuksesta muotoutui opinnäytetyön aihe ja tässä lopputulos, jonka toivon herättävän Näppäri-innostusta sellistien joukossa ja sitä kautta tuovan tutuksi kansanmusiikkikenttää niin oppilaille kuin myös opettajillekin.

1.1 Näppärit pähkinänkuoressa

Näppärit on Mauno Järvelän perustama kansanmusiikkiryhmä ja sen ympärille muodostunut pedagogiikka, joka on viime vuosina noussut suureen suosioon. Alun perin Kaustisella 80-luvulta asti toiminut ryhmä koostui vain kylän omista nuorista soittajista ja on levinnyt sieltä koko Suomeen ja maailmallekin.

Näppäriopetusta on sekä ympärivuotista, johon sisältyvät omat soittotunnit viikoittaisten ryhmäharjoitusten lisäksi että kurssimuotoista. Kursseilla opetus on pelkkää ryhmäopetusta, jolloin painotus on yhteissoitossa ja musisoinnin ilossa, ei tekniikassa ja nuotinluvussa. Usein kappaleita opetellaan korvakuulolta, mutta nuottienkin käyttö on sallittua. Oppilaat käyvät yhteisten Näppäriharjoitusten lisäksi omilla soittotunneilla. Opettajista suurin osa on entisiä Näppäri-oppilaita ja apuopettajiksi otetaan usein pisimmällä olevia Näppäreitä, jotka mahdollisesti myöhemmin siirtyvät opettajiksi.

2 Näppärit

2.1 Näppäritoiminnan juuret

Mauno Järvelä (s.1949) kuuluu yhteen Kaustisen merkittävimmistä pelimannisuvuista. Lapsuudesta asti hänen elämässään on ollut mukana musiikki ja viulunsoitto, jotka veivätkin hänet opiskelemaan lukion jälkeen Sibelius-Akatemiaan. Helsingissä alkoi ura orkesterimuusikkona Suomen Kansallisoopperan orkesterissa ja Radion Sinfoniaorkesterissa. Kotiseutu veti kuitenkin puoleensa niin, että orkesterityöt siirtyivät Keski-Pohjanmaalle ja pikkuhiljaa opetuksesta tuli Järvelän päätyö Perhonjokilaakson kansalaisopistossa. Musiikkiopistojen tutkintopainotteiseen opetussuunnitelmaan verrattuna kansalaisopisto antoi Järvelälle vapaammat kädet ohjelmiston valitsemisessa ja kesän festivaalit vaikuttivat opetusmateriaaliin tuoden siihen paikallista kansanmusiikkia. Pikkuhiljaa Järvelä alkoi luoda omaa opetusmalliaan kansalaisopistossa ryhmiensä pohjalta. Alusta asti ensimmäinen Näppäripedagogiikan periaate oli selvillä: kaikki halukkaat pääsivät soittamaan. Tärkeää oli yhteisöllisyys ja tasoerotellua pyrittiin välttämään. Ryhmäharjoituksia oli viikoittain ja ne sisälsivät jo silloin myös laulua. Näiden lisäksi oli yksityistunteja, joilla tuettiin ryhmäsoittoa. Tutkintoja oli mahdollista suorittaa, mikäli motivaatiota ja mielenkiintoa löytyi. (Järvelä & Huntus 2014, 14-18.)

Kaustinen antoi tällaiselle kehitykselle erinomaiset puitteet, sillä lähes joka talossa soitettiin ja soiton aloittaminen oli luonnollista lähes kaikille lapsille. Kun soitto oli mahdollista aloittaa yhä nuorempana pienempien viulujen ansiosta, tuli Näppäripelimanneista luonnollinen jatkumo kaustislaiselle pelimannikulttuurille. Vanhojen pelimannien soitto ruokki vasta-alkajien soittoa esimerkiksi Kansanmusiikkifestivaalien suurissa yhteissoitoissa. Näppäritoiminnan jatkuvuutta tuki myös Kaustiselle hieman aiemmin perustettu musiikkilukio. (Järvelä & Huntus 2014, 19.)

Näppäritoiminnan suosio kasvoi nopeasti festivaalien ansiosta ja pian kursseja alettiin tilaamaan muuallekin Suomeen. Jo alkuaajoista asti Näppärit ovat tehneet esiintymismatkoja, ja myös ulkomaiset jousisoitinpedagogit kutsuivat Järvelän jo 80-luvulla kertomaan opetusmenetelmistään muun muassa Sveitsiin ja Ruotsiin. (Järvelä & Huntus 2014, 19-20.)

Jo varhain mukana oli myös selloja, jotka mahdollistivat näin ollen myös klassisen kamarimusisoinnin ja jousiorkesteritoiminnan. Tämä ei ollut uutta Kaustisella, sillä jo 1900-luvun alussa perustettiin Salonkylän jousikvartetti ja kiinnostus taidemusiikkia kohtaan on aina ollut suurta. (Järvelä & Huntus 2014, 20.)

Vuonna 1993 Näppäritoiminta laajeni Norjaan ”Ett levande Norden” –projektin muodossa. Tämä oli alku uudelle toiminnalle, joka laajeni myös muihin pohjoismaihin ja Saksaan ja 2000-luvun alkupuolella keräsi suuren yhteiskonsertin Kaustisen festivaaleille ja sai tällöin nimen Folkskandia. Tämän yhteistyön tavoitteena oli lisätä pohjoismaisen nuorison tietoutta omasta ja naapurimaidensa kulttuurista, perinteistä ja kielistä yhteisen musiikkiperimän kautta. Kansainvälinen yhteissoitto on yhdistänyt ihmisiä maiden välillä ja luonut luontevia kulttuurinvaihdoksia. Folkskandia yhteistyökouluina toimivissa Verdalin musiikkikoulussa, Uumajan musiikkikoulussa ja Norrköpingin kulttuurikoulussa koulutuksessa kansanmusiikki on aina ollut merkittävässä osassa ja näin ollen yhteistyö Näppärien kanssa on ollut luontevaa puolin ja toisin. (Järvelä & Huntus 2014, 23-24.)

Näppäripedagogiikan syntyäikoihin sijoittuu myös suomalaisen uuden kansanmusiikin synty. Mauno Järvelä osallistui tähän itse soittamalla kahdessa Suomen uraa uurtavimmissa nykykansanmusiikkikokoonpanoissa: Kankaan pelimanneissa ja JPP:ssä. Ensimmäisen polven Näppärit imivät vaikutteita itseensä näistä yhtyeistä, kansainvälisestä yhteistyöstä ja lukuisista festivaalien ulkomaisista esiintyjistä ja siitä ovat syntyneet useat suomalaisen nykykansanmusiikin kärkinimet ja lukuisia musiikkipedagogeja Näppäritoiminnan ilosanomaa jatkamaan. (Järvelä & Huntus 2014, 24-27.)

2.2 Näppäripedagogiikka

”Näppäripedagogiikka on kasvatustilastofoia, joka pyrkii edistämään musiikista ja musisoinnista saatavan henkisen pääoman tasavertaisempaa jakautumista. Harrastuspohjaa laajentamalla tuodaan parempi musiikkisuhde kaikkien ulottuville estämättä lahjakkuuksien esille tuloa. Perinteeseen nojaamalla Näppärien toimintatapa haluaa olla luomassa uudenlaista ajattelua suomalaiseen pedagogikoulutukseen.” (Järvelä & Huntus 2014, 4.)

Antti Huntuksen toimittamassa kirjassa Näppäripedagogiikka on määritelty viisi periaatetta Näppäripedagogiikan ympärille. Ensimmäinen niistä on musiikin harrastuksen mahdollisuuden tarjoaminen kaikille halukkaille. Musiikkioppilaitosten pääsykokeet ja kurssisuoritusvaatimukset sulkevat ulkopuolelleen monta potentiaalista musiikin harras-

tajaa, joiden tavoitteena ei välttämättä ole ammattimuusikon ura vaan soiton innoituk-
sena pelkkä mielenkiinto musiikkiin ja halu oppia soittamaan. Näppäripedagogiikka
pyrkii myös eroon yksilöiden erottelusta lahjakkaisiin ja lahjattomiin, mikä omalta osal-
taan lisää alemmuuden tunnetta ja kilpailua ja usein saa innostuneetkin soittajat luo-
pumaan harrastuksesta. (Järvelä & Huntus 2014, 30.)

Toinen periaate on soittamisen palautus osaksi jokapäiväistä elämää. Musiikki luonnol-
lisena arjen osana jää nykyään helposti arjen hektisyyden alle, mutta jos jo varhain
saadaan soittoharrastuksesta jokapäiväinen ilon aihe, on tällöin todennäköisempää
myös aikuisiällä hankkiutua soittoharrastuksiin ja musiikin pariin. (Järvelä & Huntus
2014, 31.)

Näppäritoiminnan yksi ominaisimmista piirteistä muodostaa kolmannen periaatteen:
Ohjataan kaikenikäiset ja –tasoiset soittajat musisoimaan yhdessä. Pidemmällä olevat
soittajat tukevat vasta-alkajia ja luovat innostavan esimerkin. Perinteinen mestari-
kisälli-malli toteutuu ryhmässä niin opettaja-oppilas suhteina kuin eri kehitysvaiheessa
olevien oppilaiden välillä. (Järvelä & Huntus 2014, 32-33.)

Neljäs periaate on pelimanniperinteen jatkumon turvaaminen ja sen sisällyttäminen
oppisisältöihin. Kansansävelmien siirtyminen sukupolvelta toiselle ei enää toimi korva-
kuulolta vanhemmilta pelimanneilta opeteltuna, vaan pelimanniperinteestä vieraantu-
neet musiikkioppilaitosten opetussuunnitelmat ovat ajaneet perinteiden arvostuksen
ahtaalle. Tärkeää olisikin saada välitettyä Suomen rikasta pelimanniperinnettä eteen-
päin ja tuoda se olennaiseksi osaksi musiikkikasvatusta. (Järvelä & Huntus 2014, 34-
35.)

Kaustislaisessa musiikkielämässä on kansanmusiikin rinnalla kulkenut luontevasti klas-
sinen musiikki ja kylän pelimannit ovat suhtautuneet siihen ennakkoluulottomasti ja
mielenkiinnolla. Viides periaate onkin rajattoman ja ajattoman musiikkikasvatuksen
edistäminen. Turhia ennakkoluuloja aiheuttavat genrerajat kaikessa musiikissa pitäisi
musiikkipedagogina unohtaa ja opettaa lapsille avaraa musiikinäkemystä, mikä ei vä-
heksyisi mitään musiikin osa-aluetta. (Järvelä & Huntus 2014, 35-36.)

Nämä Näppäripedagogiikan periaatteet tukevat suomalaisen kansanperinteen arvos-
tusta eikä mielestäni ole mitään aihetta eristää kansanmusiikkia klassisista musiik-
kiopisto-opinnoista, koska se tukee oppilaan kehitystä ja tuo aivan vastaavia haasteita

kuin klassinen musiikki. Haastankin musiikkipedagogit etsimään oman sisäisen pelimanninsa ja heittäytymään kansanmusiikin kiemuroihin, vaikka oma soitin ei olisi se perinteisin viulu.

2.3 Ympärivuotinen toiminta

Koko vuoden ympäri kestävä viikoittaista Näppäritoimintaa on ollut alusta asti Kaustisella ja syksystä 2011 alkaen myös Vuosaaren musiikkikoulussa. Yksityistunneilla opiskellaan soiton teknisiä alueita aivan kuten millä tahansa soittotunneilla. Oppilaasta riippuen tavoitteena voi olla musiikkiopistotasoinen tutkinto ohjelmistoinen tai ohjelmistossa voidaan keskittyä Näppäriyhmän kappaleiden harjoittamiseen ja niiden kautta edistää omia soittotaitoja. Yksilöopetuksessa Näppäripedagogiikka vaikuttaa pääosin juuri ohjelmiston muodostumisessa. Paikallisia kansansävelmiä tuodaan klassisen sisällön rinnalle, kumpaakaan korostamatta. Tavoitteena on luoda oppilaalle avarakatseinen musiikkinäkemys ja tuoda soittoon iloa ja pakottomuutta, joita tukevat tutkintoaikataulujen väljyys ja suoritusten vapaaehtoisuus.

Näppäriyhmässä soiton rinnalle nousee laulu, jonka avulla myös vasta-alkajat saadaan musisointiin mukaan. Ryhmissä opettajat soittavat mukana ja näyttävät omalla esimerkillään mallia oppilaille, jolloin isollekaan ryhmälle ei vaadita välttämättä vain yhtä ohjaajaa, vaan opettajat omalla yhteistyöllään ja oikealla sijoittelulla vastaavat kukin pienemmästä osa-alueesta ja luovat suuren yhteisen esityksen.

Yhteissoitossa viulut on jaettu pääosin kolmeen eritasoiseen ryhmään: A, B, ja C. A-ryhmässä soittajat ovat aloittelijoita, jotka soittavat lähinnä vapaakieliä ja vain vähän sormilla painettuja ääniä. B-ryhmäläiset soittavat helpoimpia melodioita ja vähän asemissa ja C-ryhmäläiset ovat pisimmällä olevat soittajat, joiden nuotinluku ja soitto on sujuvaa. Myös komppiryhmälle ja eri soittimille on eritasoisia ryhmiä ja helpotettuja stemmoja.

2.4 Kesä- ja viikonloppukursseista

Vuodesta 1984 kesäkuun alussa järjestetty Kaustisen Näppäri-kurssi on kasvanut viime vuosina jopa lähes neljänsadan oppilaan kurssiksi. Kaustisen kurssin lisäksi järjestetään kesän aikana useita pidempiä kursseja ja lukuvuoden aikana viikonloppukursse-

ja eri puolilla Suomea. Loppukeväällä julkistetaan uusi ohjelmisto, jota soitetaan koko seuraava vuosi. Kaustisen kurssilla ohjelmisto on siis lähes kaikille uutta ja muokkautuu usein vielä kurssin aikana.

Oppilaat on kursseilla jaettu puoli- ja kokopäiväisiin niin, että puolipäiväiset ovat pienimpiä, ei vielä kouluikäisiä ja ovat kurssilla lyhyemmän päivän, kuin isommat oppilaat. Kappaleita harjoitellaan yhdessä yhteisharjoituksissa ja omia osuuksiaan pienryhmissä. Kurssipäivän aikana voi olla esimerkiksi kahdet yhteisharjoitukset ja muu aika vietetään soitinryhmissä

2.5 Näppäriohjelmisto

Näppäriohjelmisto koostuu perinteisestä suomalaisesta kansanmusiikista, uudesta Näppäreille sävelletystä kansanmusiikista, ulkomaisesta, usein Skandinaavisesta kansanmusiikista ja Näppärilauluista. Näppärilaulujen sanoitukset ovat sivistäviä, mutta myös hauskoja ja tutustuttavat esimerkiksi vieraisiin kulttuureihin (Viva Mexico, Pandojen paluu, Venäjä), historiaan (Suomen sota, J. L. Runeberg) tai klassisen musiikin merkkiteoksiin (Carmen, Taikahuilu ja Igor Stravinskyn Kevätuhrin ensi-illasta kertova Venäjän polska). Alkuperäisistä Näppärisävelmistä mukana on säilynyt Tutskovin polska, josta tehdään joka vuosi uusi sovitus eri kappaleiden pohjalta, esimerkiksi Abban Mamma Mia (vuonna 2010) AC/DC:n Back in Black (vuonna 2011).

Näppäriohjelmiston sisältö sopii hyvin Näppäripedagogiikan ideologiaan. Kansanmusiikkiin yhdistellään sekä klassisen että kevyen musiikin aineksia, pelimannityyliin sovitettuina. Tällä oppilaat saadaan kiinnostumaan musiikista laajasti ja ennakkoluulottomasti. Erityislaatuisten sanoitusten ansiosta lapset oppivat historiasta ja kulttuurista mieleenpainuvalla tavalla.

Sovituksista vastaavat uusien kappaleiden osalta pääasiassa niiden säveltäjät ja erikoisimpien soittimien stemmojen ja perinteisten kappaleiden sovitusvastuu jakautuu Näppäriopettajille.

3 Omat Näppärikokemukseni

3.1 Näppärihistoriani

Olin ensimmäistä kertaa Näppäritoiminnassa mukana ensimmäisen musiikkilukiovuoteni jälkeen kesällä 2008, kun tulin Kaustisen kesäkurssille opettamaan Mauno Järvelän pyynnöstä. Sen jälkeen olen opettanut joka kesä Kaustisen kurssilla ja viime vuonna myös viikonloppukursseilla Helsingissä ja Paraisilla. Kun menin ensimmäiselle kurssilteni, ei minulla ollut juurikaan tietoa Näppäritoiminnasta käytännössä enkä ollut aiemmin opettanut sellonsoittoa. Ensimmäinen kurssi olikin aika suuri hyppy tuntemattomaan. Näppärit olivat kuitenkin tulleet tutuiksi Kaustisen Kansanmusiikkifestivaalien ohjelmasta ja kursseilla käyneiden ja opettaneiden sukulaisten kautta. Tiesin opetuksen olevan ryhmäopetusta, kansan- ja Näppärimusiikkimaailma oli tuttu samoin kuin ajatus eritasoisten soittajien yhdistämisestä.

län ja oman opetuskokemuksen karttumisen myötä on Näppäriopetus alkanut tuntumaan tutulta ja luonnolliselta opetustavalta. Erityisen tärkeäksi koen kansanmusiikin tutuksi tekemisen ja klassisen musiikin rinnalle nostamisen. Ne eivät sulje toisiaan pois ja sopivan kansanmusiikkiohjelmiston avulla saa siitä täysin vastaavat hyödyt ja taidot kuin klassisen ohjelmiston kautta. Näppäritoiminnassa vallitseva soittamisen ilo olisi myös tärkeä saada osaksi kaikkia musiikkiopintoja.

3.2 Opetuskokemuksista

Kesän kurssilla opettaminen on ollut palkitsevaa siksi, että moni oppilas palaa kurssille vuosittain ja näin itse näkee oppilaiden kehityksen. Myös oppilaat saavat onnistumisen tunteita, kun vuosi sitten haastavammat stemmat sujuvat tänä kesänä jo ongelmitta. Vaikka välillä on hankalaa opettaa eritasoista ryhmää uskon, että kaikki hyötyvät ja oppivat yhteissoittoa siinä erityisen hyvin. Näppärikurssilla niin opettajien kuin oppilaidenkin joukossa vallitsee myös hyvä henki ja rento tekemisen meininki. Nämä mielestäni ruokkivat erityisesti soittoharrastuksen mielekkyyttä ja saavat monet oppilaat palaamaan kurssille vuosi vuoden jälkeen.

Kursseilla päivät ovat pitkiä ja hektisiä. Uutta opeteltavaa on paljon ja omat ja oppilaiden voimat ja keskittymiskyky täytyy osata jaksottaa oikein. Useimmiten olen opettanut

kursseilla vanhempia oppilaita, joista muutamat ovat soittaneet melodioita ja loput keskitasoisia sellostemmoja, jotka ovat joko säestäviä komppistemmoja tai toisia ääniä melodialle. Ryhmässäni on ollut lähes aina eritasoisia ja eri stemmoja soittavia oppilaita, joka johtaa siihen, että välillä toisten täytyy malttaa odottaa ja kuunnella ja opetusvauhti on aika hidasta. Tämän vuoksi olen todennut hyväksi tavaksi työstää kappaleita lyhyitä aikoja kerrallaan, useamman kerran päivän aikana. Kun opettajia on vain yksi ja kappaleet uusia, etenemisvauhti on väistämättä rauhallinen. Joka vuosi kaikki kuitenkin oppivat omat osuutensa ja saavat positiivisia soittokokemuksia yhteisharjoitusten hurmassa.

Sellonsoitossa on aina kaksi puolta, soittpa klassista tai kansanmusiikkia. Kauniin laulavan äänensä ja korkeiden ulottuvuuksien ansiosta sello sopii melodiasoittimeksi, mutta usein orkesteri- ja kamarimusiikissa sello toimii bassosoittimena luoden soinnillista ja rytmillistä pohjaa. Melodiallinen puoli korostuu usein yksilöopinnoissa ja toisen puolen oppiminen jää vain orkesteri- ja kamarimusisoinnin varaan, jossa se jo oletetaan osattavan. Sen vuoksi olen ottanut Näppärikursseilla opettaessani tärkeäksi lähestymistavaksi komppistemmojen soiton. Usein ne koetaan tylsiksi ja liian helpoiksi ja melodian soitto automaattisesti kiehtovammaksi ja haastavammaksi, mutta komppisoitossa on omat haasteensa ja hienoutensa. Komppiryhmässä on koko soitosta vastuussa tempollisesti, ja on tärkeää soittaa rytmissä ja svengissä. Usein tästä tulee vaikeampaa kuin teknisesti haastavista melodioista. Selloryhmän ollessa suuri ei kuitenkaan laiskaa komppisoittoa voida hyväksyä, sillä pahimmillaan se voi kaataa koko ryhmän.

3.3 Sellostemmoista

Kun aloitin Näppäriopettajana olivat sellostemmat lähinnä bassostemmoja. Tässä vaiheessa olikin vain muutama pidemmällä oleva sellisti, jotka soittivat melodioita korva-kuulolta. Valmiita sellolle sovitettuja melodianuotteja ei juurikaan vielä ollut. Vuosien myötä ikäjaosto on muuttunut ja sovitukset monipuolistuneet ja selloille on tarjolla enemmän soitettavaa. Silti näennäisesti helpot komppistemmat tuottivat vaikeuksia esimerkiksi vasemman käden kurotusten takia. Alusta asti olen kuitenkin kokenut luonnollisena stemmojen muokkaamisen, sillä kun suurin osa sovituksista on viulistin tekemiä, en ole olettanut niiden olevan automaattisesti pienen sellistin käteen sopivia. Myös monet bassolinjat, jotka ovat luontevia kontrabassolla soitettuna sisältävät helposti teknisiä vaikeuksia vasta-alkajille, jonka vuoksi niitäkään ei usein voida sellaisenaan käyttää.

3.4 Ajatuksista opinnäytetyöksi

Opinnäytetyöaihetta pohtiessani Näppärit tuntuivat helpolta valinnalta, olinhan siinä vaiheessa opettanut kurseilla jo useamman vuoden. Näppäritoiminta päättyi aiheekseeni myös, koska halusin tuoda sitä esille erityisesti sellistien keskuuteen. Monet nimittäin edelleen ajattelevat, että Näppäreihin pääsevät vain viulistit, basistit ja kosketinsoittajat. Näistä syistä halusin sisällyttää opinnäytetyöhöni myös nuottimateriaalia, joka toisi sellisteille ja sellonsoitonopettajille Näppäreiden maailmaa lähemmäs ja herättäisi mielenkiinnon sellon käyttämiseen kansanmusiikissa. Sovitusten pohjalla vaikuttavat Näppäripedagogiikan perusajatukset. Halusin yhdistää eri-ikäisiä ja –tasoisia sellistejä luomalla kaikille sopivaa soitettavaa.

4 Sovitusten esittely ja analysointi

4.1 Sovituksista yleisesti

Sovitettavat kappaleet valikoituivat lukuisien kansansävelmien joukosta monin eri perustein. Halusin tehdä läpisävellettyjä sovituksia, joissa stemmat, rakenne ja kokoonpano ovat pitkälti määrättyjä, mutta myös perinteisempiä pelimannisovituksia, joissa rakennetta ja mukana olevien stemmojen määrää voi muokata tilanteen mukaan. Halusin myös kappaleiden olevan eri puolilta Suomea, ja joukkoon päättyi myös yksi ruotsalainen sävelmä, joka onkin ainoa kappaleista, jota on soitettu jo aiemmin Näppäreissä. Mukaan halusin myös laulukappaleita, sillä ne ovat tärkeitä vasta-alkajien mukaan pääsyn kannalta. Valitsin kappaleet myös niin, että jokainen on eri tanssilajia, jotta yksitoikkoisuudelta välttyttäisiin. Pysin myös valitsemaan sellolle sopivia sävellajeja, jotta myös helpompiin stemmoihin saa monipuolisuutta.

Jousituksissa päädyin merkitsemään nuotteihin mahdollisimman selkeät ja yksinkertaiset jousitukset, joita on helppo noudattaa. Kansanmusiikissa noudatetaan yleensä vapaita jousituksia, mutta yhteissoiton ja oppimisen helpottamiseksi, päädyin jousittamaan stemmat aika tarkasti. Osaan vaikeammista stemmoista sovelsin kansanmusiikille tyypillisiä jousituksia, jotta soittoon saataisiin oikeanlaista svengiä. Sormituksia en halunnut nuotteihin laittaa, koska jokainen opettaja osaa oppilaalleen parhaiten sormi-

tukset merkitä ja oman kokemuksen mukaan valmiit sormitukset tekevät nuotista äkkiä sekavan ja sotkuisen. Olen kuitenkin joissain tapauksissa sovituksia avatessani kirjoittanut, mistä asemasta stemmat olisi mielestäni helpointa soittaa. Näin ollen saan omat ajatukseni välitettyä, ilman ylisutattavia sorninumeroita nuottikuvassa.

Päädyin jättämään esitysohjeet, kuten dynamiikat ja tempomerkinnät, pois nuoteista. Kansamusiikissa ei niitä juurikaan käytetä, vaan parhaat ohjeet tempon ja tunnelman suhteen saa kappaleen tanssilajista. En halunnut myöskään tehdä sovituksista ehdottomia, vaan toivon että niiden käyttäjät soveltavat niitä oman luovuutensa ja ryhmän tarpeiden mukaan.

Stemmat olen ryhmitellyt Näppäriryhmiin: A-ryhmä soittaa vapaakieliä ja hieman painettuja sormia, B-ryhmä hallitsee ensimmäisen aseman lisäksi myös kaula-asemia ja vasemman käden kurotuksia ja C-ryhmä soittaa sujuvasti eri asemista aina peukalo-asemiin asti. Lisäksi on komppiryhmä, jonka vaikeustaso vastaa usein B-ryhmää. Eri sovituksissani ryhmät eivät välttämättä ole kaikki saman tasoisia, vaan kappaleiden vaihtuessa voi myös joutua vaihtamaan ryhmää. Kaikkia stemmoja voi oman luovuutensa mukaan muokata, esimerkiksi kurotettavan äänen bassostemmassa muuttaa joksikin muuksi soinnun säveleksi tai edistyneemmän A-ryhmäläisen laittaa soittamaan B-ryhmän stemmaa yhdeksi kertausväliksi. Oppilasryhmät ovat erilaisia ja aivan kaikille sopivat nuottimateriaalin kirjoittaminen on mahdotonta, mutta pyrin tekemään sovituksista mahdollisimman monipuolisesti soivia ja eri tasoisille soittajille sopivia.

Ryhmän koko on myös helposti muokattavissa. Ideana ei ole, että jokaista stemmaa soittaisi saman verran soittajia, vaan usein C-ryhmän stemmoihin riittää muutama soittaja, jos melodiasoittajia on kohtuullinen määrä. Pidemmällä olevia sellistejä voi värvätä myös apuopettajiksi. Komppiryhmään tarvitaan useampi vakaa soittaja, ja tällöin näennäisesti helppo soitettava tuo yhteissoitollista haastetta. Ryhmän tasosta ja koosta riippuen ajatukseni on, että jokaisessa stemmassa olisi ainakin yksi apuopettajasoittaja.

Sovituksia työstäessäni törmäsin nopeasti matalan äänialan tuottamaan ongelmaan. Bassolinja täytyi laittaa mahdollisimman alas, jotta melodia ja harmoniat saataisiin tarpeeksi kauas toisistaan. Tämän vuoksi jouduin valitsemaan huolella kappaleet, jotta saisin mukaan myös tarpeeksi helppoja melodiastemmoja. Kaikki kappaleet ovat alkuperäisissä sävellajeissaan, koska halusin, että niitä on mahdollista soittaa myös selloryhmän ulkopuolella mahdollisissa yhteissoitoissa. Jotta liian möreältä ja ahtaalta soin-

tikuvalta välttyisi, olen ehdottanut kappaleisiin rakenteita, joissa kaikki stemmat eivät aloittaisi samaan aikaan. Stemmojen oktaavisiirrot ovat myös mahdollisia, mikäli ryhmän muoto sitä vaatii ja joissain tapauksissa ei kaikkien stemmojen tarvitse edes olla mukana.

Laulukappaleiksi valitsin kaksi erityyppistä laulua: reippaan Maijan masurkan ja haikean Tuuti hussaa ja lullaa -kehtolaulun. Vauhdikkaassa Artun polkassa vaaditaan vikkeä sormia kaikissa stemmoissa. Pölli Ollin sottiisissa melodia käväisee kaula-asemissa, mutta Blinda Kalles valssissa pysytään ensimmäisessä asemassa.

4.2 *Pölli Ollin sottiisi*

Pölli Ollin sottiisi on ruotsalainen kappale ja sovituksista ainoa, joka on ollut aiemmin mukana Näppäriohjelmistossa (v. 2009). Kappale päättyi opinnäytetyöhöni, koska olin käyttänyt sitä omassa opetuksessani ja huomannut sen melodian toimivan hyvin sellol-la kaula-asemista.

Kompin jaoin kahteen stemmaan, oikeaan ja vasempaan käteen, kuten harmonilla säestettäessä soitettaisiin. Komppi I –stemman voi jakaa kahdelle soittajalle, mutta halusin sen olevan mahdollista soittaa myös pariaäninä. Sävellajista johtuen A-ryhmän stemmasta ei voinut tehdä vapaakielistemmaa, mutta jos vasemmalla kädellä ei vielä ole soitettu painettuja ääniä, voi niiden tilalle soittaa esimerkiksi tauon tai jonkun muun soinnun sävelen. A-ryhmä voi soittaa jousella tai näppäillen. C-ryhmän stemman olen suunnitellut osittain peukaloasemasta soitettavaksi ja halusin myös tehdä A- ja B-osista eri tasoiset, joten jos A-osa on vielä liian haastava, soittoon voi liittyä B-osassa. C-ryhmän stemma voisi tulla mukaan vasta B-osasta alkaen. Nopeat asemanvaihdot lisäävät haastetta B-ryhmän melodiaan, mutta se kulkee pitkälti asteikkona.

4.3 *Tuuti hussaa ja lullaa*

Tuuti hussaa ja lullaa on kaustislaissyntyisen Kreeta Haapasalon säveltämä ja sanoittama tuutulaulu. Nuotinnettujen versioiden sävellaji on vaihdellut lähteistä riippuen, joten päädyin Kaustisen laulukirjassa olevaan d-molliin, joka osoittautui sellolle helpoiten istuvaksi, vasemman käden kurotuksistaan huolimatta. Välisoitossa yhdistin melodiaan yhden ehkä barokin ajan tunnetuimmista sointukierroista, eli groundeista, *La Fo-*

lian. Barokkimusiikissa on hyvin paljon yhtäläisyyksiä kansanmusiikin kanssa ja sellisille continuosoitosta tuttu bassolinja oli helppo tapa yhdistää kaksi eri tyyliä.

A-ryhmälle sovituksessa ei ole soitettavaa, vaan he vastaavat laulusta. Komppi I –stemma on kuitenkin tehty niin, että sen soittaminen on mahdollista ensimmäisessä asemassa ilman kurotuksia ja sen haastavampia rytmejä voi helposti soveltaa aloittelijoillekin. Komppi II –stemmaan tarvitaan vakaita bassolinjan soittajia, mutta sekään ei ole teknisesti kovin haastava. B-ryhmän melodiaosuudet on mahdollista soittaa ensimmäisestä asemasta tai kaula-asemista oppilaan taidoista riippuen. C-ryhmän oktaavia ylempää soiva melodia sopii a-kieleltä soitettavaksi, samoin kuin Folia-taitteen nopeat kuviot.

4.4 *Blinda Kalles vals*

Blinda Kalles vals on Maalahdelta tallennettu sävelmä, josta on toisintoja myös Ruotsin puolelta. Kappale päättyi sovitettavakseni, koska halusin ensimmäisessä asemassa kulkevan soittokappaleen.

Sovituksen rakenne on avoin, eikä ole tarkoitus että kaikki stemmat tulisivat mukaan heti ensimmäisellä kierroksella. Kappaleen voisi aloittaa melodian lisäksi pelkkä näppäilysäestys ja muut stemmat liittyä joukkoon vasta seuraavissa kertauksissa. Koko kappale on siis tarkoitus soittaa esimerkiksi kolme kertaa läpi. Lisäsin nuottiin myös sointumerkit, jotta säestys olisi mahdollista esimerkiksi pianolla, harmoonilla tai kitaralla tarvittaessa. Sointumerkkien avulla on mahdollista myös harjoitella bassolinjojen täyttöä ja sointusäestyksen improvisointia sellolla.

Halusin valssiin lennokkuutta perinteisimmän valssisäestyksen sijaan, joten tein laulavan bassolinjan ja sille vastapainoksi kepeän näppäilykuvion, joka ehkäisee myös rytmin laahaavuutta. C-ryhmän soittama toinen ääni ei tarvitse montaa soittajaa, koska se kuuluu äänialansa puolesta selkeästi.

4.5 *Maijan masurkka*

Maijan masurkka on länsisuomalainen kansanlaulu. Sanoja muokkasin tarkoituksenmukaisiksi vaihtamalla viulun selloon. Valitsin kappaleen, koska se istuu hyvin aloittelijoi-

jan käteen ensimmäisestä asemasta, mutta on myös todella hyvä peukaloaseman harjoitteluun.

Sovitus perustuu pitkälti masurkan kolmeen menevään säestyskomppiin, joka poikkeaa valssikompiosta osien lopetusrytmissä. Säestyksessä neljäsosat voidaan soittaa pitkinä, näitä osien viimeisiä tahteja lukuun ottamatta, jolloin neljäsosanuotti on lyhyt. Kappale on rakenteeltaan yksinkertaisesti läpisävelletty ja laulu vuorottelee eri ryhmien välisoittojen kanssa.

Stemmajaossa B-ryhmät saivat vastuulleen rytmin ylläpitämisen sekä kompin ja A-ryhmä on laulusta päävastuussa. Tämän vuoksi, A-ryhmälle on soitettavaa vain välisoittojen ajaksi. Hiljaisesta huiluäänialusta kasvatin sovitusta tuomalla mukaan joka kerralla uusia stemmoja. C-ryhmän toisessa säkeistössä alkava pariäänisäestys on haastava, mutta sen voi myös jakaa kahdelle soittajalle tai siirtää oktaavia alemmas. B II –ryhmä saa melodiavälisoiton lisäksi soittaa viimeisessä säkeistössä laululle toista ääntä. B I –ryhmän stemma on yksinkertaisuudestaan huolimatta tärkeä ja jos yhdellä sormella painettua kvinttiä on vaikea saada puhtaaksi, riittää vain toisen äänen soitto.

4.6 *Artun polkka*

Artun polkka on kaustislainen pelimannisävelmä. Tähän sovitukseen halusin sointupohjaisen säestyksen sijaan tehdä vain bassolinjan ja useamman stemman, jotka lisäävät harmoniaan puuttuvat soinnun sävelet. Olen kuitenkin lisännyt nuottiin myös sointumerkit, samoista syistä kuin *Blinda Kalles valssiin*.

Kompin olen merkinnyt soitettavaksi näppäillen, jolloin siihen tarvitaan useampi soittaja tuomaan kappaleelle jyvän rytmikäs perusta. Jos komppiryhmä on pieni tai kompin kuulumisessa vaikeuksia, voidaan se myös kuitenkin soittaa jousella, kunhan muistetaan rytmien vakaus. Melodiaa soittavaan C-ryhmään ei välttämättä tarvita kuin kaksi pitkällä olevaa soittajaa, jotka saavat ripeän polkan nopeineen asemanvaihtoineen sujumaan. Myös soinnuttavissa stemmoissa B I ja B II pärjätään muutamalla soittajalla. A-stemma on vasta-alkajille, jotta hekin pääsevät yhteissoittoon mukaan.

Kappaleen rakenteen olen jättänyt avoimeksi. Yleensä vastaavat pelimannikappaleet soitetaan kertauksineen kolme tai kaksi kertaa läpi. Tässä tapauksessa kappaleen voisi

esimerkiksi aloittaa vain C-ryhmä ja komppi ja toisella läpisoittokerralla mukaan voisivat tulla loput stemmat.

4.7 Sovitukset käytännössä

Pääsin koittamaan osaa sovituksista käytännössä ainedidaktiikkaryhmässä opinnäytetyön esittelyn yhteydessä. Sovitusten kuuleminen oikeilla soittimilla auttoi muodostamaan aidompaa sointikuvaa ja kysymyksiin vastaaminen konkretisoi sovitusten ongelmia. Eniten apua sain siihen, mitä kaikkea sovituksista kirjoittaessani täytyy sanallisesti avata.

Kysymyksiä ilmeni muun muassa balanssiasioista ja artikulaatiosta. Balanssiongelmiin oli jo ratkaisu ryhmien koossa, mutta artikulaatiokysymykset jäivät mietityttämään. Kun kyseessä on pitkälti korvakuulona kulkeutunut perimätieto kappaleiden tulkinnasta ja soittotyylistä, on vaikeaa rajata mitä kaikkea nuottiin täytyy merkitä. Koska soittotavat vaihtelevat kylästä ja maakunnasta riippuen, eikä varsinaista väärää ole, päädyin jättämään nuotit mahdollisimman merkittömiksi. Parhaan kuvan tyylistä saa kansanmusiikkia kuuntelemalla. Myös kansanmusiikin soittotekniikka poikkeaa klassisesta soitto-tekniikasta sen verran, että perinteisten tempomerkintöjen ja jousilajien merkitsemisellä ei välttämättä pääse kovin lähelle tavoitetta.

5 Pohdinta

Opinnäytetyön tekemisestä on ollut minulle paljon hyötyä. Työn tekemisen jälkeen osaan itsekkin vastata kysymykseen, joka on aina ollut niin hankala: mitä on Näppärit? Itselle läheisen pedagogiikan ja musiikin analysointi ja selittäminen on ollut antoisaa ja samalla olen muodostanut ja muovannut omia käsityksiäni opettajuudesta ja opettamisesta.

Ennen tätä työtä en ollut sovittanut selloryhmälle. Aluksi pelkäsin kopioivani jo valmiita kappaleita tai tekeväni jotain, joka ei toimisi ollenkaan. Kun itsesensuurista pääsi eroon, tuli sovittamisesta helpompaa. Myös ne sovitukset, joita tehdessäni kritisoin lopputulosta rankimmin, osoittautuivatkin lopulta eniten muokkausta vaativiksi. Välillä kyseenalaistin oman rajaukseni pelkkään selloryhmään, ilman minkäänlaisia säästäviä soittimia, koska se aiheutti monta ongelmaa. Koin kuitenkin selloryhmäajatuksen tärkeäksi, enkä myöskään usko, että säästysten sovittaminen muille soittimille olisi ollut loppupeleissä sen helpompaa. Halusin tehdä erilaisia ja monipuolisia sovituksia ja mielestäni onnistuin tavoitteessani. Uskon, että tulen joskus vielä sovittamaan vastaavalle kokoonpanolle musiikkia ja tämän jälkeen tiedän, mistä aloittaa.

Aloitin sovitusten tekemisen Pölly Ollin sottiisista. Tämä kappale oli ehkä vaikeinta sovittaa, koska sitä on jo soitettu Näppäreissä. Halusin tehdä sovituksestani mahdollisimman erilaisen ja tämän vuoksi sovitustyötä olikin vaikea saada alkuun. Ensimmäisissä versioissa oli huomattavasti enemmän muutoksia kertauksissa ja sointukuluissa. Ymmärsin kuitenkin, että liian monimutkainen rakenne sekoittaa niin opettajan kuin oppilaankin ja tekee ulkoa oppimisesta hyvin haastavaa. Siispä päädyin yksinkertaistamaan sovitusta ja samalla työstä tuli helpompaa. Päätin myös, että osa sovituksista tulee olemaan samalla tapaa läpisävellettyjä, kuin Pölly Ollin sottiisi, mutta teen myös sovituksia, joissa on melodiastemman lisäksi vain säästysstemmat ja toinen ääni.

Alkuvaikeuksien jälkeen sovittaminen helpottui. Maijan masurkka ja Artun polkka syntyivät pitkälti perinteisen kaavan pohjalle. D-duuri soi sellolla kirkkaasti, eikä ole teknisesti niin haastava, joten stemmojen kehittely ja asettelu sujui vaivattomasti.

Valitsin Blinda Kalles valssin ensimmäisessä asemassa kulkevan melodian ja helpon sävellajin vuoksi, mutta nämä molemmat aiheuttivat vaikeuksia toisen äänen kannalta. Stemmaa ei saanut enää kulkemaan melodian alapuolelle, joten se täytyi kirjoittaa

mahdollisimman korkealle. Sävellajin takia stemmaa oli vaikea saada istumaan helpoimpiin peukaloasemiin, mutta halusin välttää myös epämukavia asemanvaihtoja. Tämän sovituksen tekemisessä eniten aikaa meni stemmojen yhteensovittamisessa. Näin jälkeenpäin ajateltuna työtä olisi helpottanut toisen sellistin kanssa soittaminen ja stemmojen ideointi.

Tuuti hussaa ja lullaan sovittamisessa suurin haaste oli lyhyt melodia ja B-osan puute. Harkitsin pitkään yhdistäväni laulun johonkin ruotsalaiseen polskaan, mutta sopivan polskan löytäminen oli hankalaa ja sitä etsiessäni sain *La Folia* –idean, joka täydensi sovitussvalikoimaa loistavasti. Aloitin tämän sovituksen työstämisen Pölli Ollin sottiisin kanssa samoihin aikoihin, mutta viimeistelin Tuuti hussaa ja lullaan kappaleista viimeisenä. Alkuvaiheessa koin sovituksen hankalaksi, enkä oikein päässyt siinä eteenpäin, mutta kun viimeistelin rakennetta ja stemmoja, huomasin kehittyneeni muita sovituksia tehdessäni. Alkuvaiheessa rohkean kokeilun sijasta pohdin asioita ehkä liikaa ja sen vuoksi koin sovitus-ten tekemisen paljon haastavammaksi. Vauhtiin päästyäni rakenne muotoutui kuin itsestään ja ideoita syntyi jo moniin muihinkin sovituksiin.

Kirjoittaessani aloin oivaltaa itselleni tärkeitä näkökohtia sellon soitosta, musiikista ja opettamisesta, jotka ovat aina näkyneet omassa musiikin tekemisessäni. Näitä arvoja ja periaatteita haluan välittää myös omille oppilailleni ja nyt kun niitä olen käsitellyt jo tässä työssä, voi olla, että niiden esiintuominen on jatkossa helpompaa. Monet itsensänselvyydet ovat saaneet sanallisen muodon ja samalla, olen ymmärtänyt, etteivät ne kaikille ole välttämättä yhtä päivänselviä asioita. Olen tuonut esiin niitä asioita, jotka saavat minut aina uudestaan innostumaan sellosta ja sen monista mahdollisuuksista ja toivon, että lukijat saavat työstäni ideoita ja virikkeitä omaan soittoonsa, sovituksiin ja opetukseen. Kansanmusiikki ja sello ei vielä ole se tunnetuin yhdistelmä, mutta miksipä ei?

Lähteet

Alakotila, Timo & Valo, Timo 2010. Tämmäysopas. Kaustinen: Kansanmusiikki-instituutti

Järvelä, Mauno, Huntus, Antti 2014. Näppäripedagogiikka. Kaustinen: Kansanmusiikki-instituutti

Mikkonen, Sirja 2012. SOITA JA LAULA KUIN NÄPPÄRI! – Näppäripedagogiikan toteutuminen lyhytkurssilla. Kandidaatintutkielma. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Musiikin laitos
https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/37733/Mikkonen_Kand.pdf?sequence=1
 (luettu 21.11.2014)

Virkkala, Jaana 1999. Mikä Näppäreissä motivoi? Soittamisen motivaatio Perhonjokilaakson kansalaisopiston viulupiireissä. Pro gradu – tutkielma. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Opettajankoulutuslaitos
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/10489/Jvirkkala.pdf?sequence=1>
 (luettu 21.11.2014)

Etno is Happening, Viestinviejät (osa 3/5). 2010. Yleisradio/YLE Teema. Tiina Laitinen. 10.11.2013.

Kansanmusiikki-instituutti 2014. Näppärit – Rajatonta ja ajatonta musiikkikasvatusta jo 80-luvulta lähtien
<http://www.kansanmusiikki-instituutti.fi/napparit/etusivu/>
 (luettu 21.11.2014)

Nuottilähteet:

Pölli Ollin sottiisi: Näppärikurssin nuotit, kesäkuu 2009, Kaustinen

Tuuti hussaa ja lullaa: Toim. Liisa Valo & Jussi Wirkkala 1989. Kaustisen laulukirja. 1, Nyt saa laulaa nuoremmat. Kaustisen kotiseutuyhdistys, Kaustisen kulttuurilautakunta, Kansanmusiikki-instituutti.

Blinda Kalles vals: Låtar från Malax. 1995. Svenska Litteratursällskapet i Finland, Finlands Svenska Folkmusikinstitut

Maijan Masurkka: Opittu ja nuotinnettu korvakuulolta. Pelimanni.Fi
http://pelimanni.fi/wp-content/uploads/2012/07/maijan_masurkka0001.pdf
 (luettu 28.10.2014)

Artun polkka: Opittu ja nuotinnettu korvakuulolta.

Pölli Ollin sottiisi

Score

Pölli Ollin sottiisi

Trad

sov. Anna Pulakka

The musical score is written for five parts: B, C, A, Komp II, and Komp I. The key signature is two sharps (F# and C#), and the time signature is 2/4. The score begins with a repeat sign and a first ending. The Komp I staff has a 'pizz.' (pizzicato) marking at the beginning. The score is divided into measures, with measure numbers 8, 14, and 14 indicated. A section marked 'B' starts at measure 14. The score ends with a copyright symbol (©).

2
18 Pölli Ollin sottiisi 1 2

B
C
A
Komp II
Komp I

23 A2
23
23
23 arco

B
C
A
Komp II
Komp I

31
31
31 V

39 B2 Põlli Ollin sottiisi 3

B

C

A

Komp II

Komp I

47 B

C

A

Komp II

Komp I

52

B

C

A

Komp II

Komp I

B

Pölli Ollin sottiisi

Trad

sov. Anna Pulakka

5

7

13

19

26

32

38

44

50

C

Pölli Ollin sottiisi

Trad
sov. Anna Pulakka

Musical score for "Pölli Ollin sottiisi" in 2/4 time, key of D major. The score consists of eight staves of music. It includes various musical notations such as treble and bass clefs, key signatures, time signatures, and dynamic markings. Rehearsal marks A, B, B2, and A2 are present. First and second endings are indicated with bracketed numbers 1. and 2. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

A

Pölli Ollin sottiisi

Trad

sov. Anna Pulakka

A

9

18

23

47

A2 16 B2

B

1. 2.

1. 2.

Komppi II

Pölli Ollin sottiisi

Trad
sov. Anna Pulakka

7

14

21

29

38

47

54

Komppi I

Pölli Ollin sottiisi

Trad
sov. Anna Pulakka

10

20

32

43

52

pizz.

arco

1. 2.

B

A

A2

B2

V

Tuuti hussaa ja lullaa

Score

Tuuti hussaa ja lullaa

säv. & san. Trad
sov. Anna Pulakka

Laulu

Tuu-ti hus-saa ja lul-laa,

B

C

pizz.

Komppi I

Komppi II

7

ei saa kis-sa nyt tul-la. Äi-ti tuu-tii, mus-ti huu-tii, uu-nin pääl-lä kis-sa nuk-kuu.

B

C

Komp I

Komp II

13

B

13

B

C

Komp I

Komp II

The musical score is written for a vocal soloist (Laulu) and a four-part harmony (B, C, Komppi I, Komppi II). The key signature has one flat (B-flat) and the time signature is 3/4. The score is divided into three systems. The first system covers measures 1-6, the second system covers measures 7-12, and the third system covers measures 13-18. The vocal line includes lyrics in Finnish. The instrumental parts (B, C, Komppi I, Komppi II) provide harmonic support, with the C part featuring a 'pizz.' (pizzicato) marking in the first system. The Komppi parts are played in a lower register, often using a double bass clef.

2
21 **A1** Tuuti hussaa ja lullaa

21 Tuu - ti hus - saa ja lul - laa, mi - tä mah - taa si-nus-ta tul - la,

B

C arco
I x tacet

Komp I

Komp II

25

25 veh - ta-ri vai kirk - ko-väär - ti, pap - pi tai - taa - ki tul - la.

B

C

Komp I

Komp II V V

29 **B1**

29

B

C

Komp I V V V V V V V V

Komp II

Tuuti hussaa ja lullaa

3

37

B

C

Komp I

Komp II

45

B

C

Komp I

Komp II

49

B

C

Komp I

Komp II

4
53 A2 Tuuti hussaa ja lullaa

53 Tuu - ti hus - saa ja lul - laa, ei saa kis - sa nyt tul - la.

B

C

Komp I

Komp II

57

57 Äi - ti tuu - tii, mus - ti huu - tii, uu - ninpää - lä kissa nuk - kuu.

B

C

Komp I

Komp II

63 A3

63 Tuu - ti hus - saa ja lul - laa, mi - tä mah - taa si - nus - ta tul - la, veh - ta - ri vai

B

C

Komp I

Komp II

Tuuti hussaa ja lullaa

5

68

kirk - ko-väär - ti, pap - pi tai - taa - ki tul - la.

B

C

Komp I

Komp II

The musical score is written for a vocal part and a piano accompaniment. The vocal part is in treble clef with a key signature of one flat (B-flat). The piano accompaniment consists of four staves: Bass (B), Contralto (C), Komp I, and Komp II, all in bass clef with a key signature of one flat. The vocal line starts at measure 68 with the lyrics 'kirk - ko-väär - ti, pap - pi tai - taa - ki tul - la.' The piano accompaniment features a steady eighth-note pattern in the Bass and Contralto parts, while Komp I and Komp II have a more complex rhythmic pattern. The score ends with a double bar line.

Laulu

Tuuti hussaa ja lullaa

säv. & san. Trad
sov. Anna Pulakka

4 A

Tuu - ti hus - saa ja lul - laa, ei saa kis - sa nyt tul - la.

9 B 8

Äi - ti tuu - tii, mus - ti huu - tii, uu - nin pääl - lä kis - sa nuk - kuu.

21 A1

Tuu - ti hus - saa ja lul - laa, mi - tä mah - taa si - nus - ta tul - la,

25 B1 24

veh - ta - ri vai kirk - ko - väär - ti, pap - pi tai - taa - ki tul - la.

53 A2

Tuu - ti hus - saa ja lul - laa, ei saa kis - sa nyt tul - la.

57 2

Äi - ti tuu - tii, mus - ti huu - tii, uu - nin pääl - lä kis - sa nuk - kuu.

63 A3

Tuu - ti hus - saa ja lul - laa, mi - tä mah - taa si - nus - ta tul - la,

67

veh - ta - ri vai kirk - ko - väär - ti, pap - pi tai - taa - ki tul - la.

B

Tuuti hussaa ja lullaa

säv. & san. Trad
sov. Anna Pulakka

9 pizz.

18 A1 arco

25 B1

32

39

46

53 A2

60 A3

67 pizz.

2

C

Tuuti hussaa ja lullaa

säv. & san. Trad
sov. Anna Pulakka

4 A 8

17 A1 1 x tacet

23 B1 8

37

45

49

53 A2

57

61 A3

69

Komppi I

Tuuti hussaa ja lullaa

säv. & san. Trad
sov. Anna Pulakka

The musical score is written for Komppi I in bass clef, 3/4 time, and B-flat major. It consists of several staves of music with various annotations and repeat signs.

Staff 1: Measures 1-10. Annotation **A** above measures 5-10.

Staff 2: Measures 11-20. Annotation **B** above measures 12-17.

Staff 3: Measures 21-28. Annotation **A1** above measure 21. Repeat sign at the end.

Staff 4: Measures 29-36. Annotation **B1** above measure 29. Vertical lines above measures 30-36.

Staff 5: Measures 37-44. Vertical lines above measures 38-44.

Staff 6: Measures 45-52. Vertical lines above measures 46-52.

Staff 7: Measures 53-60. Annotation **A2** above measure 53. Vertical lines above measures 54-60.

Staff 8: Measures 61-70. Annotation **A3** above measure 62. Repeat sign at the end. Measure 61 has a **2** below it, and measure 69 has a **10** below it.

Komppi II

Tuuti hussaa ja lullaa

säv. & san. Trad
sov. Anna Pulakka

13 A

13 B

21 A1 V V

29 B1

37

45

53 A2

63 A3 2

Blinda Kalles vals

Score

Blinda Kalles vals

Trad.

sov. Anna Pulakka

Score for 'Blinda Kalles vals' in 3/4 time, key of D major. The score is arranged for five parts: B I, C, B II, A, and Komppi. The first system includes a repeat sign and a 'pizz.' (pizzicato) marking for the A part. The second system starts with a measure number '5' above the B I staff. The score concludes with a double bar line. Chord markings G, C, and D are placed below the first system, and G is placed below the second system.

Score for 'Blinda Kalles vals' in 3/4 time, key of D major. The score is arranged for five parts: B I, C, B II, A, and Komppi. The first system includes a repeat sign and a 'pizz.' (pizzicato) marking for the A part. The second system starts with a measure number '5' above the B I staff. The score concludes with a double bar line. Chord markings G, C, and D are placed below the first system, and G is placed below the second system.

9

B I

C

B II

A

Komppi

D G

B I

Blinda Kalles vals

Trad.
sov. Anna Pulakka

5

9

14

1, 2.

3.

The musical score is written in bass clef with a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. It consists of four staves of music. The first staff begins with a repeat sign and a double bar line, followed by a measure rest. The second staff starts with a measure rest. The third staff begins with a repeat sign. The fourth staff contains a first ending bracket labeled '1, 2.' and a second ending bracket labeled '3.'.

C

Blinda Kalles vals

Trad.
sov. Anna Pulakka

The musical score is written in bass clef with a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. It consists of four staves of music. The first staff begins with a repeat sign and a first ending bracket. The second staff starts at measure 5. The third staff starts at measure 9. The fourth staff starts at measure 14 and includes a first ending bracket with two endings, labeled '1, 2.' and '3.', and a repeat sign. The melody is composed of eighth and quarter notes, often beamed together, with some measures containing rests.

B II

Blinda Kalles vals

Trad.
sov. Anna Pulakka

§

pizz.

5

9

16

1. 2.

§

3.

A

Blinda Kalles vals

Trad.
sov. Anna Pulakka

8

9

1, 2. 3.

Komppi

Blinda Kalles vals

Trad.
sov. Anna Pulakka

9

1, 2. 3.

G C D G

D G C D G

Maijan masurkka

Score

Maijan Masurkka

säv. & san. Trad
sov. Anna Pulakka

Laulu

A1

Mi-nä sel - lo-ni vi-ri-tin - ki ja

A

C

B II

B I

7

7 sit-ten sil-lä vä-hän soit-te-lin-ki, si-tä Mai-jan ma-surk-kaa, jos-ta Mai-ja ko-vin tyk-kää.

A

C

B II

B I

13

B1

13 Ai - jai - jai äi-ti ar-mas kuin-ka Mai-ja ront-ti mi-nut nar-ras, ot-ti tas-kus-tan-sa

A

C

B II

B I

2
18

Maijan Masurkka

18 ka-ra-mel-lin sa-no: Ve-dä pe-li-man-ni par-haas!

A

C

B II

B I

25

25

A

C

B II

B I

31

31

A

C

B II

B I

Maijan Masurkka 3

37 **A2**

Mai-ja ker-ran mul-le sa-no et-tä tas-kus-sa-ni ei

44

o-le luuk-kuu. Siis mä pää-tin si-tä tar-kas-tel-la sit-ten kun se Mai-ja nuk-kuu.

49 **B2**

Mut-ta Mai-ja he-räs u-nes-tan-sa juur' kun kro-pe-loi-tiin pus-sin kans-sa, nou-si y-lös siel-tä

4
54 Maijan Masurkka

54 sängystä ja sano ka-ra-mel-li-äkös mei-naat?

A

C

B II

B I

61

61

A

C

B II

B I

68

68 A3

Mi-nä sel-lo-ni vi-ri-tin-ki ja

A

C

B II

B I

Maijan Masurkka

5

75

75 sit - ten sil - lä vä - hän soit - te - lin - ki, si - tä Mai - jan ma-surk-kaa,

79 jos - ta Mai - ja ko - vin tyk - kää. Ai - jai - jai äi - ti ar - mas kuin - ka Mai - ja ront - ti

84 mi - nut nar - ras, ot - ti tas - kus - tan - sa ka - ra - mel - lin sa - no: Ve - dä pe - li - man - ni par - haas!

A

C

B II

B I

B3

Laulu

Maijan Masurkka

säv. & san. Trad
sov. Anna Pulakka

4 A1

Mi-nä sel-lo-ni vi-ri-tin-ki ja sit-ten sil-lä vä-hän soit-te-lin-ki,

9

si-tä Mai-jan ma-surk-kaa, jos-ta Mai-ja ko-vin tyk-kää.

13 B1

Ai-jai-jai— äi-ti ar-mas kuin-ka Mai-ja ront-ti mi-nut nar-ras,

17

ot-ti tas-kus-tan-sa ka-ra-mel-lin sa-no: Ve-dä pe-li-man-ni par-haas!

21 20 A2

Mai-ja ker-ran mul-le sa-no et-tä tas-kus-sa-ni ei— o-le luuk-kuu.

45

Siis mä pää-tin si-tä tar-kas-tel-la sit-ten kun se Mai-ja nuk-kuu.

49 B2

Mut-ta Mai-ja he-räs u-nes-tan-sa juur' kun kro-pe-loi-tiin pus-sin kans-sa,

53

nou-si y-lös siel-tä sän-gys-tä ja sa-no ka-ra-mel-li-ä-kös mei-naat?

57 16 A3

Mi-nä sel-lo-ni vi-ri-tin-ki ja sit-ten sil-lä vä-hän soit-te-lin-ki,

77

si-tä Mai-jan ma-surk-kaa, jos-ta Mai-ja ko-vin tyk-kää.

81 B3

Ai-jai-jai— äi-ti ar-mas kuin-ka Mai-ja ront-ti mi-nut nar-ras,

85

ot-ti tas-kus-tan-sa ka-ra-mel-lin sa-no: Ve-dä pe-li-man-ni par-haas!

A

Maijan Masurkka

säv. & san. Trad
sov. Anna Pulakka

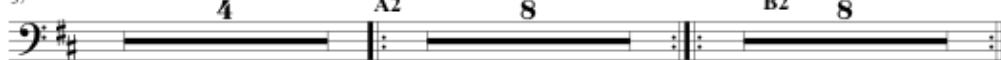
21

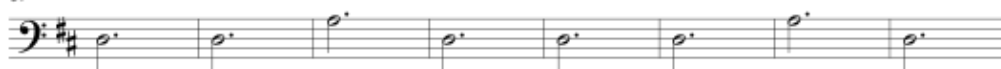
29

37

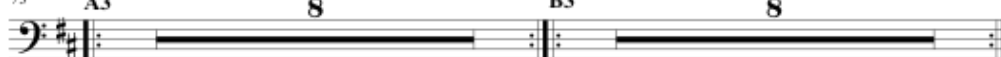
57

65

73

C

Maijan Masurkka

säv. & san. Trad
sov. Anna Pulakka

4 A1 8 B1 8

21

29

37 4 A2

49 B2

57

65

73 A3

81 B3

B II

Maijan Masurkka

säv. & san. Trad
sov. Anna Pulakka

5 A1

13 B1

21

29

37

45 A2

49 B2

57

65

73 A3

81 B3

B 1

Maijan Masurkka

säv. & san. Trad
sov. Anna Pulakka

4 A1 8 8 B1 16

⁴A2

49 B2

57

65

73 A3

81 B3

Artun polkka

Score

Artun polkka

trad. Kaustinen
sov. Anna Pulakka

A

C

B I

B II

A

Komppi

pizz.

7

B

12

C

Artun polkka

trad. Kaustinen
sov. Anna Pulakka

A

5

B

13

The musical score for 'Artun polkka' is written in bass clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. The first system, labeled 'A', consists of four measures. The second system, starting at measure 5, also consists of four measures. The third system, labeled 'B', starts at measure 9 and consists of four measures. The fourth system, starting at measure 13, also consists of four measures. The notation includes various rhythmic values such as eighth and sixteenth notes, as well as rests and accidentals.

B I

Artun polkka

trad. Kaustinen
sov. Anna Pulakka

A

5

B

13

B II

Artun polkka

trad. Kaustinen
sov. Anna Pulakka

A

5

B

13

A

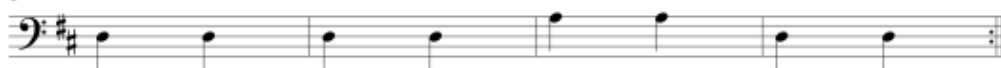
Artun polkka

trad. Kaustinen
sov. Anna Pulakka

A

5

B

13

Komppi

Artun polkka

trad. Kaustinen
sov. Anna Pulakka

A

D

pizz.

5

D

A

D

B

A

E

A

13

E